

10 céntims

Número 5

EL CVENTO VALENCIÀ

DE LA SERRA

per Chusep M.ª Esteve Victoria

DIRECCIÓ: SAGRARI DEL SALVADOR, 6, PRAL.—VALENCIA

Valencia 30 de Abril de 1910

El Cuento Valenciá

GERENT:
Visént Fé Castell

DIRECTOR:
B. Morales San Martín

Obres de B. Morales San Martín

La Alcaldesa (segón edisió).

Racimo de horca (agotada).

La Rulla (segón edisió).

Cadireta d'or (segón edisió).

La Tribuna Roja.

La Desposada de la Mar (agotada)

En prensa

IDILIS LLEVANTINS

Biblioteca del Avens. Barcelona.

DE LA SERRA

A la porta de la fàbrica esperaba ya Micalet á Carmela cuant ésta ixqué de treballar, y cubrintse en lo paraigües qu, éil duya, següiren avant.

Nevaba y l'ambient tenía tersura de fredat y el cel foscúria de boca-nit. Alradedor de la fàbrica sols había soletat y tristors á aquell' hora vespertina. L'edifici, enclavat en un magnífic pla d'horta, estaba rodechat del vert vistós de camps fertils; pero en los díes de mal orache adquiría este tros de vega, rient y choyós cuant era bañat per llum de sol, carís de severitat y melenchía.

Els chovens (namorats, guarits baix lo grandíós paraigües, no 's cuidaben d'allargar el pas, gochant la inmensa, la íntima satisfacció qu' els omplía el cor sempre que s'encontraben chunts.

—¿Fa molt que m'esperabes?—preguntá ella.

—No; me figuraba, porque fa este temps, que eixiríes hui més pronte y en tota intenció he adelantat yo també la vinguada.

Caminaren un rato per una senda oberta en l'horta. Después comensaren á puchar la lloma que conduía á la caseta de Carmela. Nevaba copiosament. La parella dels fadrins s'acostaben més l'ú al atre com volent lliurarse del fret que

sentien, y els seus peus, al chafar sobre l'albura del tapís qu'heu cubríá tot, dixaben un estel de clotets que poc á poc tornaba á reblir la neu que caía. El paraigües era com una cúpula purpúrea. ¡Y tot estava tan blanc!...

- Huí t'acompañe hasta casa.
- ¡Serás atrevit!... ¿Y mon pare?
- ¿Ton pare? Que diga lo que vullga.
- No, no, Micalet: encara es pronte p'aixó.
- Pero, tonta ¿qué pot pensar l'agüelo? Res. En una excusa, aviat. Y sobre tot, que no vullc que aplegues á casa feta un tarrós de sucre... cándit.

Anaben puchant cada vegá més alt. Al pasar per una cova d'escasa fondaria, asil de pastors y ñeñaters sospresos per les tormentes, se detingueren á descansar allí dins.

Caía la neu en un descens callat, apàcible, encantaor. Y el cilenci d'aquells moments pareixía tindre, als oits dels dos enamorats, flairoses dolsors d'arpechials sinfoníes..... Les albines partícules de la nevá, revolant per l'espai en moviments inquets, rodant en la dansa de sa caiguda cap al abisme de la terra, semechaben pétals d'asahar ó de chesmil y formaben tupida boyra que hu'entenebria tot en son purísim aié, extenent com un sudari d'espuma venusiana damunt de les crestes de les montañes, damunt del sec ramache dels abres y les teulaes de les casetes que s'alsaben en lo pla de baix ahon eren molt grans el misteri y la desolació... En veritat que desd'aquell altívol observatori erauntuós l'espectacle de la nevá.

Al rato tornaren á emprendre el camí y á poc se trobaben ya en casa de Carmela. S'alsaba aquélla en un replanell treballat sobre un picacho de la serra. Era simpática la caseta y falagueres les sehues parets pintaes de blau. Dalt de la porta d'entrá había una capelleta que guardaba la imache de la Verche del Consol y davant d'ella penchaba un fanal ensés de nit en l'oli que donaben els frares d'un pròxim convent que s'achocaba, com au cansá, dins del regaig ignorat d'un fondo, entre dos gallóns de la serra pedregosa. A un costat de la caseta, un hortet atibacat de plantes y abres, qu' es carregaben en l'estiu de flors y de fruta, constituía el únic regal y distracció de Carmela en les hores llargues de soletat pasaes allá dalt.

Entraren els chovens dins de casa; en la cuina ardía bona fogata y la reunió allí era com la de sempre que ploguera: de pobres, als que la tormenta no dixaba continuar son camí de peregrinasió y acudíen á la caseta aquella, que tenía les portes aubertes á tot lo mon. Entre estos estaben el *tío Pascua* —un vellet de bon humor, campechano y valent, que de tot se ría y tot heu satirisaba en son incheni fresc—y un frare

ya entrat en aïns que conservaba sobre 'ls chenolls les alforches que la caritat de les chents ompligué de trosos de pa.

Saludaren y s'els feu puesto vora'l foc.

—¿Ahon vas, Micalet, en este temps?—preguntá el tío Peregrí, pare de Carmela.

—Vaig á les cases del Burrero—contestá aquéll—y gracias á este paraigües no li ha aplegat sa filla plena de neu... Yo m' esperaré á que pare un poc.

El tío Pascua li digué al frare:

—No trobaria vosté, chermá, en sa choventut ninguna chiqueta com esta... Pot ser que hara no duguera hábit...

Se rigué la franca ocurrencia del vell y en acabant el frare continuá relaixant pormenors de sa vida monástica.

De pronte, se sentiren pasos firmes en la explaná de davant de casa y en seguida una veu:

—¿Sé pot pasar?

—Avant, avant.

Entrá en la cuina un chove que vestía á lo señor. Era alt, estaba prim y li sombrechaba 'l llabi superior un atildat bigotet negre y fí.

—Perdonen—digué—¿qui es l'amo de casa?

—Servidor de vosté—contestá el tío Peregrí, alsantse de son asiento.

—¿No tindrà la bondat de dixarme pasar así un rato, hasta que la neu acabe de caure?

—¡Home, no faltaba més!—exclamá el pare de Carmen.—Ma casa es pera veste. Sentes, calfes; ché, feuli lloc al señoret—y le oferí cadira.

—Gracies, gracies, bona chent,—y s'espolsaba de la gorra, dels muscles, dels brasos, la neu allí arreplegá.

Tots callaben contemplant al desconegut que inspiraba profunda atenció. La sehua cara morena era de faccions dures, enérchiques; diríem qu' estaba acostumat á manar, á exchir y á ser pronte obedit. Una gran arruga s'extenia al llarc del front. Y els ulls eren com pous de pasió: tenien el mirar atrevit, y no obstant replegat si mitg tancaba els

parpalls; pero en lo seu fondo s'adivinaba un abisme de malignitut y una vivor d'astucia tigreña. Al sentarse, Carmela fon envolta en lo fulgor aterrant d'aquell mirar. Después mirá á Micalet: éste li la va retornar dels seus ulls preñats de valenta decisió, y hagué en l'encontre rapit de les miraes dels dos homens, una flamerá fugitiva que obedí á expontánea antipatía, á sego desig d'odi rival, á ansies d'enemistarse y de reñir.

Era mundana la figura del foraster. Denotaba al home ric, veleidosament caprichós, que cansat del dies isócronos, busca en lo exétric una novetat pera son viure.

Per fi digué éll:

—¡Qui s'anaba á figurar que huí nevaría! Pero pera mí val més asó que tot en lo mon.

—¿Asó—preguntá el tío Pascua irónic.

—Si, asó; estos moments nous pera mí; la neu que cau; la franca hospitalitat en esta casa tan alta com núu d'álignes, la compañía tan grata. Es cosa que té molta poesía y un sabor dols, patriarcal, añorador...—Parlaba monologant, en frases pausaes, com si buscara pera elles efecte y dolsor. Per Carmela li digué al tío Peregrí:

—¿Esta chove es filla de vosté?

—Si, señor, pera servirlo.

Y posant en ella l'adoració pagana del seu mirar:

—Bé pot estar, pues, orgullós de que flor montañesa tan bonica creixca en lo chardí de sa casa...

El tío Peregrí sonría enigmàticament.

Micalet s'alsá rabiós y s'en ixqué á la porta; allí contemplaba, sense vorel, el paisache. Seguía caent la neu, ara més espesa. La boira blanca era densísima. Lo qu'es podía divisar desd'allí, estaba cubert en pátina de fret. Les copes dels arbres s'engrundsaben al sentirse opreses per la neu amontoná sobre elles. Y la verda foscuria de les llomes lluntanes desapareixía baix la espesa plucha que volía purificar tot al contacte de son verche bes dechel. Quelaba chafá la naturaleza baix l'alfombra blanquísima de la neu: era com si s'ama-

gara la riallera, la pecaora llechea de les coses pera donar pas per damunt de la immaculá imponentia del panorama, á la espiritualitat gran, aterida y terrible d'un algo nefast y devastaor. Había en l'espai incalculable, solitari, silenci de fosa. Y fosa de l'alegría era aquell racó de mon que la neu soterraba sense cants lliturchics de tempestat ruidosa, mansament, finament, en una delicada y venenosa caricia blanca.

Moments después Carmela aná á ferli compañía á Micalet. Y al vore lo seu carácter suños,

—¿Qué te pasa?—murmurá mimosa.

—Ya t'heu diré. Tú ves en cuidao ¿eh? jen molt de cuidao! Adiós.—Y baix la neu el veía Carmela alluntarse y desapareixer poc á poc de la sehua vista, térbola per unes llágrimas...

* * *

Dos díes después, un dumenche, Carmela abaixá al poble del plá més próxim á oir misa. Al eixir de la iglesia s'encontrá en Micalet y en pas pausat se dirichiren al camí per el que la chove había de tornar á casa. Estaben preocupats y per més que volgueren disimularo no'ls era posible; son estat de ánimo s'encontraba en extrém agitat pera que visiblement no s'exteriorisara. Micalet arrugaba les selles: la «mala espina» que se li clavá en un día anterior en casa del tío Peregrí per l'actitud masa galant del señoret, continuaba estacá en son cor y sangrant allí. La tristor del ú se comunicaba al atre y sentíen en lo fondo del pit amargura de pena reconcentrá qu' els pareixía, sense atinar el per qué, nunci d'un algo insolit qu' els haguera de ocurrir. El foraster els semblaba figura diabólica interposá en lo camí planet de la sehua dicha, pretenent no dixerlos disfrutar d'ella.

Avansaben curtament y el temps pesaba sobre élls com una dificultad pera sa vida.

—¿No saps?...—digué Carmela—don Carlos, el señoret, encara está en casa.

—¿Encara?—y Micalet, detés frent á la sehua novia la interrogaba en la mirá.—¿Y qué fá allí?

—Res, ¿qué té que fer? Li diu á mon pare que alló, tan bonico, á éll qu' está algo delicat li sentará molt bé y que desicha pasar una temporaeta allá dalt. Els aires... la salut... el cambi d'aigues...

—¿Y ton pare...?

—Sedix, perque li hu paga á bon preu.

—¡Ah, heu paga bé! ¿Y no advertix ton pare qu'el tal suchecte no li regala dinés per l'hospedache, sino perque deu buscar... ¡quí sap!

—Ya coneixes la fe que li té mon pare al diner. Y si la plata l'encega, figurat com l'haurán enecat els billets de don Carlos.

—Ton pare es un avar. ¡Malait!... ¿Pero tú no has notat en lo foraster res de particular? No te crec tan tonta que no supongues les idees d'eixe home, que res bo pot discurrir:

—En mí no chuará. No me compra 'l diner

—¿Com te trãta?

—Molt correctament, masa, en atencions y finures que no son del meu temple. Y...

—¿Qué?—interrogá Micalet.

—...y res. No t'heu volguera dir: te conec y armarás en seguida un castell com el campanar y has de voler tirar al fondo.

—Parla, Carmela, parla.

—Sabs de sobra lo que te vullc y sabs també qu'eres el únic en qui tinc plena confiansa. Perque he de ser ta muller te conte tot lo de ma vida y al teu concell m' atenc més que al de mon pare que...

—Sí, que no pareix pare teu, es veritat. Més ara ¿qué occurrix?

—No sé res en certa Miquel; pero churaría que don Carlos y mon pare tramen algo.

—¿Contra tú?

—No, no diré tant. Pero he vist accions y he notat en raho-naments...

Se sobresaltá Micalet; la fel d'estes paraules li causaba estupor y malestar.

—Siga lo qu' es vullga—digué—asó s' ha d'aclarir ¡y

pronte! hui mateixa, hara enseguida. Yo vaig en tú, parlaré en ton pare, te demanaré á éll pera casarnos; que sapia, al menos, que hiá un home en lo mon que te vol bé y que sapia igualment que tú has de ser, per la bona ó per la forsa, d'éste home, mehua.

—¡Micalet no't precipites! No vingues huí.

—¿No? ¡Que sí! Tallantse l'arraig del mal es com tindrà asó millor acabament.

No aprobaba Carmela la pronta decició del seu novio; pero éste li va prometer el anar á sa casa á la vesprá d'aquell día.

Se despediren. Carmela comensá á puchar per la lloma. El cel estaba blavisim y diáfano el ambient.

El sol d'ivern, d'excelent tibiea, li comunicaba son ardor á la chove de la serra. Ella respiraba en forsa y la sanc li va afluir á les galtes tornantles bermelles y als llabis, qu'eren sanguíneos. Sa cara oval, hermosísima per tanta vitalitat, se guarnía baix les puntes de la calá mantellina de blonda y en lo fondo d' esta suau penumbra, la negror dels ulls se destacaba refulchent, brillantísima.

Prop de la caseta tropesá en don Carlos, qu'estés en terra fumant, gochaba de la benignitat del temps. Pareixía estar distrahit, com si son esperit vagara, entre armoníes de sedants soliloquis, per los camps florits en la ilusió de lo que s'espera saborechar.

Al aplegar Carmela y no mirarlo, éll obrigué 'ls ulls y s'incorporá sobre la peña en que descansaba.

—¿Aixina pasa?

—Creía que estaba dormint y per no destorbarlo...

—May m'han destorbat les sospreses bones; menos, pues, la grata sorpresa de la sehua aparició... ¿S'aguarda y anirém chunts?

L'alcansá y á son costat la galantechaba:

—¿Ve de misa?

—Sí, señor.

—Bona cristiana. De pensaro li haguera encomanat que n' oíra dos: una per mí.

—No tinc pasensia pera tant.

—No ¿eh? Y que haguera segut temps robat á la perlaoria en lo novió... ¿Aserte?

Carmela, seria, nò va respondre.

—Perque una choveneta garrida y simpática com vosté, deu tindre, no uno, sino mil pretenents.

—¿Y per qué no més?—digué ella sonrient.

—Sempre els galans s'han disputat el trono de les reines de la bellea. Pero lo qu' em sabría mal y no sería de rahó es que el que tinga la sort de ser volgut de vosté no fora digne de reina tan anhelical qu'es mereix un home escollit d'entre els escollits, no un palurdo cuansevol, ni un tarrós de l'horta d'allà baix, per eixample...—y señalaba el pla.

La frase, punsant, estaba adorná d'intenció; Carmela la va comprendre y tingué serenitat pera disimular el colp de pit impresiu... Se li feu més antipático el foraster que, perqu' era un «burro d'or» se creía en dret pera insultar. ¡Si Micalet heu sabera!

Alegaren á casa. El tío Peregrí els va resibir en la més demostrativa sonrisa de satisfacció. Carmela desviá la vista de la cara de son pare, porque no volía forcharse 'l en lo seu interior com la riseta aquella 'l retrataba.

Dins del seu cuarto la chove fea faena.

—Carmela—li digué al rato el tío Peregrí—s'en aném. Prepara el diner.

Y la chica, al quedarse asoles, tancá les portes de sa casa. Consideraba que el trono d'aquella reineta contenía un tesoro y volía guardarlo. Mentres fea 'l menchar en la cuina arreglaba també la casa. En torn de la sehua imachinació els accidents dels dies últims brollaben com aigua en un manantial. Y vea en ells al tío Peregrí, vensuda la volensa que li debía tindre, per la infame pasió al diner; á don Carlos, sinic donchuanesc; y á Micalet, héroe de son cariño, gladiador en aquella lluyta moral contra pasions é interesos, salvarla, al fi, d'entre 'l cercle de perills que l'agobiaben.

Espiritualment resolutiva entrá en l'habitació del foraster

pera netejarla. Y al alsar de damunt d'una cadira el abriga de don Carlos pera collocarlo en la percha, li cridá l'atenció un retrato y un sobre olvidats allí sense dubte. El retrato era d'una dona chove y al peu había escrita expresiva, amorosa dedicatoria: «Al meu sempre Carlos»... Después—curiositat indomable—tragué del sobre la carta, y llechintla obrigué 'ls ulls en esforços d'horror y se li secá la llengua. En poquets renglons, el cor dolorit d'una mare—la mare de la chove del retrato—li demanaba al infame seductor la honra de sa filla clamant chusticiera contra el abandono en que se la va dixer. «Ma filla ha mort—día la carta—tal vegá á causa de no resignarse á sufrir la vergonya d'un públic deshonor que no podria afrontar. Pero si vosté ha fuchit de la chustisia, no podrá fuchir de la ma d'un home qu' el busca... y bé sap Deu que contra la mehua voluntad y la de la morta...»

Carmela dixá com estaben estos testimonis de la perversitat del foraster y s'en ixqué fora casi plorant de susto y temor. No ya odi asoles, sino repugnancia també i'inspiraba el criminal. Parlaría en son pare: era presís alluntar d'ells al home ruín, al home canalla, al home vandálic.

A hora dinar regresaren don Carlos y el tío Peregrí, pero Carmela ni s'asentá en taula ni volgué menchar. S'amagaba de la vista dels dos, com tementlos.

Llarc rato después entraba Micalet en la caseta. Vestía, dumenchero, la roba més nova; y era correcte son tipò fí de llauraor acomodat.

S'asentaren els tres homens á la banda interior del banquilet de la porta, al costat del sol. Don Carlos li oferí á Micalet un cigarro que fon refusat y traguent el novio de Carmela la petaca, fumá del seu y li'n doná al tío Peregrí.

—¿Y Carmela?

—Per dins va. Huí pareix que estiga... no se cóm

—Pues yo—torná á dir Micalet—vinc á parlar en vosté d'un asunt molt important.

—Tú dirás ché.

—¿Esto:be?—preguntá don Carlos.

Micalet feu una acsió d'indiferencia y continuá:

—Pues clar y pronte; se trata de Carmela y de mí. Yo la vullc sobre tot en lo mon. Ella me vol més encara y yo en nom dels dos, solicite de vosté el consentiment pera pendre'l festeig en tota formalitat y preparar ya lo que convinga al casorio.

El tío Peregrí, después de mirar astutament al señoret contestá en un «no» redó y sec, quals rahóns més d'espay li exposaría á Micalet. A éste no'l va sorprendre la resposta, porque la esperaba, y alsantse preguntá:

—¿Es definitiva la negació?

El tío Peregrí contestá en un moviment afirmatiu de cap.

—Bueno; pero sapia vosté y algún atre qu' en nosotros no se chua. Vullc á Carmela hasta pedre la vida per ella si necessari es, y este voler, tan fort com el d'ella á mí, no 's presta á arreglos ni á compromisos d'atres. Vosté no vol pera mí á sa filla porque me considera poc desde fa quatre dies y Carmela ha de ser mehua, tiren per ahon els parega. Y atines, tío Peregrí, qu' els pillos may s'acaben y els tontos manco. Si li posen un duro davant de cada ull, no s'encante mirant molt la plata, que fácilmente podrien sosoir coses... De tots els modos, pase lo que pase... ¡se vorém les cares!

Micalet abandoná la casa. Les sehues paraules últimes eren un desafiú. Entonces, del fondo lluntá d'una habitació se dixaren percibir aufegats chemecs de pesar.

*
* *

Camí del alt parache caminaben els novios.

Caía la vesprá. La esmortida llum deponent posaba colorí de rubor en son bes de despedida y el celache crepuscular, obert en fantasmagórica apoteocis llumínica, era com aparatosa cabalgata de nubols preñáts de glorioses tintes divinals.

Ploraba Carmen silenciosament. Micalet, al no dir paraula, pareixía meditar.

—Con que—parlá éll—¿tot aixó se li ha ocorrit al agüelo, ferte muller d'ixe ¡bandido! ¿Qué més prenguera! No saben

encara á qui tenen enfront... El tío Peregrí es un avar, un codiciós: ha vist or... y l'or desllumena.

—¡Y hechisa—exclamá Carmela;—¿cóm es posible, si així no fora, que tancara les orelles á lo que yo li he dit acusant al foraster? ¡Que «á saber io que haurá de veritat!», me contesta. ¿Y es que no es prou com á forta proba y fort testimonio la mehua paraula? ¿Per qué parlaré yo?

Callaren durant un rato, parats en un ribàs, mirant al horisont lluntá. Se fea de nit apresada y la negror del espay, que no sabíen si era puchá de baix ó abaixá de dalt, infiltraba en l'esperit dels chovens sosobres d'inquietut y recels de traïdor. Per l'Orient, la lluna nova aparegué fastuosa y gran, cuallantse en ella la fulchencia d'una hermosa grogor que semechaba or palit en ignició.

Y digué Micalet.

—Así no hiá més remey que encararse en lo foraster, enseñarli les dents y ferli saber qui som...

—Y esta nit—mormorá ella—la cosa s'agrava. Desiche parlarli clar á mon pare y al señoret. ¡No han de poder contra el chenit d'una dona enamorá!

—¿Que penses fer?

—Vorém. Segóns les circunstancies ¡qné sé yo! pero firme y sansera de voluntad, defendre 'l voler que se tením.

Al separarse 'ls dos, la llum blavosa de la lluna, reflejá de ple en la cara de Carmela, la va delatar tan groga com una rosa de té; pero els ulls, ardíen, afonats, grans per l'insomni.

En casa s'encontraba no més el tío Peregrí. Carmela, casi sense pronunciar paraula, se tancá en lo seu quarto. Y en seguida, la veu marmolona del agüelo se va dixer sentir á la porta de l'habitació de la chove. Primer fon lo que mal sinaba com un prec suau, tímit, afable consell de malaventura en favor de la sehua torpe pretenció inspirá en l'or del atre; después eren ya rahons seques; al rato, avisos imperiosos en veu de tro; y á seguit, al coneixer la aparent inutilitat del seu treball de llengua, amenases y bravuconas y furients colps á la porta de fusta hasta ferla obrir de pañá.

Carmela, que s' havia chitat, tingué por. Acurrucá baix la tapa tancaba els ulls.

—¿Asó fa un pare en sa filla?—pensaba. Y una idea llunтана, com un trist recort que fería, va acudir á son pensament per la conducta del tío Peregrí. De chiqueta ella oixqué dir qu' éste no era son pare... Més ¿sería posible en asó una veritat? No, may ¿per qué?

Va oir, de pronte, crits amistosos á son costat y obrigué els ulls. Era el tío Pascua y portaba ensés un cresol que va penchar d'un clau en la paret.

—Eh, moñaco, ¿qué té vosté, so pereosa?...—Li posá en lo front una má y va añadir.—Pues té febreta, Peregrí... Prepara algo, bull herba taronchina mateixa, apresada... Yo mentres li contaré un cuento, ¿sí?, com cuant eres menuda y t'asentabas damunt dels meus chenolls. Escolta. Pues señor, asó era una princesa, no tan bonica com tú ni tan bona, que li prengué voluntat á un «prínsip» molt bon moso. Se coneixien desde chiquets y l'amistad dels primers anys se va tornar forta volensa. Y en lo consentiment dels seus pares, que eren els reys d'aquelles terres, estaben á punt de casarse cuant se va moure una guerra y á ella tingué que acudir el «prínsip» sense que pogueren evitar tal contratemps les llágrimes de la princesa. La nit de la despedida en lo chardí del palau real, fon dolorosa; els dos ploraben abrašats y hasta les flors s'enterniren. Al pasar per davant d'una ermiteta que en lo chardí había, se churaren davant la Mare de Deu volerse per sempre chamay. Pero ¡desgracia fon! qu' el «prínsip» no torná ya á vore á la sehua aymada y ésta, loca, totes les nits acudía á la Verche que presenciá el churament á oferirli flors fresques y aromoses, pregant: «Reina y señora ¡fes que yo 'l vecha, que yo li parle, que yo l'abrasede prontel...»

No acababa así el cuento, pero Carmela ya no oixqué més.

La imache de Micalet se li pareixía contantment en la retina com visió d'ensomit: el reconeixía valent, osat, lluytant contra algo que l'estorbaba... Ella haguera volgut saltar del

llit, anar al seu costat y deféndrelo; deféndrelo, sí, perqu' *vea* empenat en una crua brega.

* * *

Micalet ixqué de casa al acabar de sopar. Tapat en la manta vagaba sense donarse conter de per ahon. El fret de la nit de iver, com cuallat en l'espai, filtrantse hasta els hosos no lograba amortiguar la ebullició de son esperit. Ya en les afores del poble prengué un camí que puchaba per la lloma.

De pronte va vore que no estaba asoles en aquelles altures. Allá, sentat baix de la cova, había algú: de volta en volta, allí mateixa, una purneta de foc adquiría nova vivor, com pupila rocha d'un ull que s'obriria á intervals.

—Bona nit—¡el señoret!...

—Hola, bona nit.

—¿Vosté per así?

—No tinc son encara.

Parlaben en sequetat y mirantse fit á fit eren com dos tigrés rapits al asalto. La ocasió se presentaba propicia pera dirimir tot rencor. Raere d'un moment d'espectació, parlá Micalet.

—Y á proposit, hara que s'encontrém asoles. ¿Vosté s'atreix á dirme á mí lo que pretén de Carmela?

—¿Yo?...—y una contracció sarcástica aparegué en los llabis de don Carlos—ya deus sabero: casarme en ella... ó al menos...

—¡Carmela es la mehua novia!

—¿Y qué?

—Que no hiá ningú en lo mon que diga lo contrari, ni home capás d'endúrsela del meu costat. ¡Ni son pare!

Hara el foraster esclatá en burlona risa.

—¡Son pare! ¿Pero no saps tú qu' el tío Peregrí no es pare de Carmela? Valentli bones pesetes se l' adoptá com á filla. Es asó una trista historia que éll mateixa m'ha confesat; trista y bruta, per sert! Carmela... es borda.

—¿Qué?...—y fon lo que llansá Micalet per la gola aullit rabiós de fiera feridá. ¡Dirli tal cosa á la sehua Carmela!... La sanc se li mogué en bull brau. Com gat cervical saltá sobre 'l señoret y enroscantli al coll les mans li'l apretaba en los dits contraguts com garfios d'harpó que extrangulaben. Don Carlos feu un moviment de defensa, pero pronte va caure acoquinat bais la presió brutal d'aquella cadena d'eslabons que li ceñien la gola al igual que un grillet d'acer. Micalet en lo furor del moment, conchestionat per la rabia que sentía en son pit, caigué també damunt del cos nerviós, sacudit á espasmes, de la sehua víctima y l'apretaba contra terra fent esforços titánicos aumentats per la sed reconcentrá de vengansa innoble y salvache que hara se satisfeya.

Al rato, delicadament, soltá la presa y contemplaba el fet en ferós fijeá, sense moures. La lluna extenia en la escena un sudari melancólic de tristor y dol. Brillant en la suprema, alta lluntanía del firmament, els astres tililaben en casi imperceptibles reflexos de maravella.

Vichilaba Micalet la casa de Carmela pensant incesantment, com en una obsesió, en lo que acababa de realizar: ¿el degué dixer mort? ¡Y qué! ¿Quin atre castic pichor podía mereixer?

Allí la pau era solemne. El fanal de la Verche del Consol ardía. Micalet, sentat baix lo dosel umbríu que teixien les branques d'un abré, pensaba fuchir y algo més for que la sehua voluntat el retenía. Al fi, en sopor incert de cansanci y emosió, se va quedar aletargat y tingué 'ls ulls tancats una..., dos..., tres ó més hores, no sabé cuantes. Y més tart en sobresalt, temense á éll mateixa, va oir un furtiu chemec. Incliná 'l cap: ¿qué era alló? Una figura blanca pasechaba per lo chardinet de flors de Carmela: era dona y portaba solt el moño que la briseta traidora ondechaba llaucherament.

S'alsá Micalet á temps que la figura venía; presoner es entre 'ls brazos enllasats formant vancell, eren un montó de

fulles verdes entre les que s' entremesclaben les escases flors
per l' ivern esclataes en lo chardí de Carmela, y que ésta va
depositar en terra, baix la capelleta als peus de la Verche
del Consol, com á tendra ofrena á la Mare de Deu. Rendí els
chenols y obrint els braços, en ulls de fervorosa súplica, mur-
muraba acongoixá, en veu alta y mística compunsió:

—Reina y Señora... ¡feu que yo'l vecha, que yo li parle,
que yo l'abrase. Reina y Señora... sálveulo!

Micalet pegá un sortit. ¡Era ella!

—¡Carmela!—exclamá.

—¡Micalet! ¡Micalet!... Pregaba per tú. La Verche t'ha
portat así

—Sí, sí, prega per mí.

—¿Qué tens?—digué ella al oir sa veu tremolosa

—Res... Tapat en la manta y anemsen.

—¿Ahon?

—Llunt, llunt d'así dalt. Al pla, á ma casa, ahon tot es pau y amor.

Ella desfallía: apenes caminaba y damunt la grogor de sa cara el fret había cuallat en les galtes una trista floreta morá; també'ls llabis eren com dos pétals de lliri morat. Micalet la prengué al bras y en heróica fortalea comensá el descens.

—A ma casa—mormoraba afectuós—á ma casa. ¿La veus allá?...

*
* *

Amaneixía. El celache era polícromo, triunfal, vanitós. Un inméns diorama irisat se pintaba en lo sel. Y esta fastuosa festa d'Orient que el sol armonisaba en les alegríes de sa llum, tenía risueñes, falagueres evocasións de futures ben-haurances.

CHUSER M.ª ESTEVE VICTORIA

Administració: BALLESTERS, 1.—Valencia

El Cuento Valencíá

Número solt, 10 céntims Suscripció anual, 5 pts

Publica llichendes, tradicions, cuentos valenciáns populars y de distinguits literatos, y traduccions dels millors autors antics y contemporanis, en ilustracions de inspirats artistes.

CUENTOS PUBLICATS:

1. **La desposada de la mar**, per B. Morales San Martín.
2. **El chiquet del pá, La pitjor pobresa y L'indiscordi**, per D. Narcís Oller.
3. **L'incendiari**, per Lleó Tolstoi.
4. **La Mula y el Bou**, per D. B. Pérez Galdós.
5. **De la serra**, per Chusep M.ª Esteve Victoria.

El número 8 de EL CUENTO VALENCIÁ publicará:

El bés de la Gloria

original de Joaquín Vento; ilustració de Federico Mellado.

EL CUENTO VALENCIÁ

ESTÁ Á LA VENTA

ALACANT: Antoni Asís, carrer de Gerona.

BARCELONA: Kiosko del Heraldo, Rainbla.

CASTELLÓ: Angel Yáñez.

MADRID: Kiosco del carrer de Alcalá, cantó al de Peligros.

VALENCIA: Chusep Fuster, Ballesters, 1, y en tots els pobles de la regió Valenciana.

Imprenta de Julián Nájera, Pasillo de Zaragoza, 4.—Valencia